

ΒΗΜΑgazzino

THE LEGEND

Ο ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΠΟΧΩΝ ΤΟΥ ΝΒΑ
ΕΣΠΑΣΕ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΡΕΚΟΡ ΠΟΝΤΩΝ
ΤΟΥ ΚΑΡΙΜ ΑΜΙΝΤΟΥΑ-ΤΖΑΜΠΑΡ,
Ο ΟΠΟΙΟΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΥΣΕ ΓΙΑ 39 ΟΛΟΚΛΗΡΑ ΧΡΟΝΙΑ

LEBRON JAMES

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ - ΚΑΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΟΙ ΝΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ
ΠΡΟΣΩΠΑ Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ, Γ. ΓΚΙΚΑΠΕΠΠΑΣ, ΣΤ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Ε. FERRARI, Α. KUTCHER, ΑΛ. RICH
ΙΡΑΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΥΡΟ Β΄ ΣΤΟΝ ΣΑΧΗ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΙΣΛΑΜΙΚΟΥ ΚΛΘΕΣΤΩΤΟΣ

ΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΟ ΙΡΑΝ

Μέσα σε μερικούς μήνες η χώρα της Νοτιοδυτικής Ασίας μετρά τουλάχιστον 500 νεκρούς μετά το ξέσπασμα διαδηλώσεων κατά του ισλαμικού καθεστώτος που πνίγονται στο αίμα.

ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΡΙΑΕΝΑ ΓΕΡΑΝΤΩΝΗ

«Λέγεται ότι οι επαναστάσεις καταβροχθίζουν τα παιδιά τους, αλλά στο Ιράν τα εγγόνια καταβροχθίζουν την επανάσταση. Οι κληρικοί του Ιράν έχουν απαντήσει σε αυτή την υπαρξιακή πρόκληση με βία, αλλά η βία και η καταστολή δεν θα καταπνίξουν τη βούληση ενός έθνους που είναι τόσο εξεγερμένο εναντίον της κυβέρνησης».

Τίποτα από όσα έγραφε στο περιοδικό «Foreign Affairs» η ιρανοαμερικανίδα δημοσιογράφος και ακτιβίστρια Μασίχ Αλινετζάντ τον περασμένο Οκτώβριο για το οργισμένο κύμα αιματηρών διαδηλώσεων που είχε ξεσπάσει λίγες εβδομάδες νωρίτερα στο Ιράν δεν παύει να ισχύει. Αφορμή ήταν τότε ο θάνατος της νεαρής Κούρδισσας Μάχσα Αμίνι που συνελήφθη και ξυλοκοπήθηκε άγρια από την Αστυνομία των Ηθών γιατί δεν φορούσε σωστά τη χιτζάμπ (μαντίλα) της.

Πέντε μήνες μετά, μπορεί η κούραση να έχει καταβάλει τους εξεγερμένους, μπορεί οι διαμαρτυρίες τους να μην είναι μαζικές ή να μην έχουν την αρχική δυναμική, όμως δεν υπάρχει καμία ημέρα στο Ιράν χωρίς έστω μια ολιγάριθμη πορεία, χωρίς μια διαδήλωση διαμαρτυρίας ενάντια στην καταπίεση που εδώ και τέσσερις δεκαετίες βιώνουν από ένα σκοταδιστικό, ανελεύθερο και αυταρχικό θεοκρατικό καθεστώς. Ο φόρος αίματος που πληρώνουν είναι βαρύς.

Στους 500 και πλέον ανέρχονται οι νεκροί, μεταξύ των οποίων περισσότερα από 70 παιδιά – σύμφωνα με το πρακτορείο Human Rights Activists – από τον περασμένο Σεπτέμβριο που ξεκίνησαν οι διαδηλώσεις, ενώ δεκάδες εκατοντάδες συλληφθέντες έχουν υποφέρει τα πάνδεινα: Ξύλο, ακραία βασανιστήρια, μαστίγωμα, ηλεκτροσόκ, σεξουαλικές επιθέσεις, βιασμούς στη φυλακή, εξευτελιστικές ανακρίσεις,

απειλές για τους ίδιους ή τις οικογένειές τους. Συνολικά περισσότεροι από 19.600 διαδηλωτές βρίσκονται υπό κράτηση, τουλάχιστον 100 υπολογίζεται ότι είναι αντιμετώπι με θανατική ποινή, ενώ τέσσερις εκτελέστηκαν τον περασμένο Ιανουάριο.

Επί το πλείστον είναι νέοι άνθρωποι που διψούν για κοινωνική αλλαγή. Αξιώνουν ελευθερία. Ζητούν προσωπική αυτονομία σε θέματα όπως το τι θα φορέσουν. Θέλουν να ταξιδεύουν άνετα στο εξωτερικό. Να ταξιδεύουν, αν πρόκειται για κορίτσια, χωρίς την άδεια του άρρενα συγγενή τους. Να ανήκουν στον υπόλοιπο κόσμο. Να ζουν με αξιοπρέπεια και όχι στο περιθώριο. Με καλύτερες συνθήκες που οι δεκαετίες οικονομικής απομόνωσης και κυρώσεων, τις οποίες έχει επιβάλει η Δύση για το πυρηνικό πρόγραμμα της Τεχεράνης, τους έχουν στερήσει, ενώ στο μεταξύ οι κυβερνώντες βγάζουν από τις κυρώσεις μαύρο χρήμα και ζουν σαν ολιγάρχες.

Ανάμεσά στους εκατοντάδες συλληφθέντες, ανήλικα παιδιά 14 και 15 ετών που – σύμφωνα με αποκαλύψεις δικηγόρων και ακτιβιστών για τα ανθρώπινα δικαιώματα στον διεθνή Τύπο – αναγκάστηκαν να υποβληθούν σε «συμπεριφορικές θεραπείες» στη φυλακή, υπό την επίβλεψη κληρικών και ψυχολόγων. Τους είπαν ότι έχουν διαπράξει αμαρτίες και πως πρέπει να αποδεχθούν τις πράξεις τους. Σε αρκετές περιπτώσεις, όταν εκείνα αντιστάθηκαν, τους συνταγογράφησαν ψυχοφάρμακα, αναφέρει το σχετικό ρεπορτάζ των έγκριτων «New York Times».

Στο μεταξύ, το θεοκρατικό καθεστώς «κάνει ό,τι μπορεί για να φιμώσει οποιονδήποτε και κυρίως δημοσιογράφους, τις οικογένειές τους, συναδέλφους τους, δημοσιογραφικά γραφεία» σημειώνει στη Voice of America η Γιεγκανέ Ρεζαϊάν, μια ιρανή δημοσιογράφος και ερευνήτρια που ζει εξόριστη στις ΗΠΑ. Κάνει

επιδρομές στα σπίτια τους μετά τα μεσάνυχτα, προχωρά σε κατάσχεση προσωπικών αντικειμένων όπως φορητών υπολογιστών και σημειώσεων, χωρίς να επιδεικνύει κανένα ένταλμα. Με έναν λόγο, δημιουργεί ένα περιβάλλον τρομοκρατίας για να τους λυγίσει.

Διώξεις και λογοκρισία

Από την έναρξη των διαδηλώσεων οι ιρανικές αρχές έχουν συλλάβει και φυλακίσει τουλάχιστον 92 δημοσιογράφους, με τη χώρα να έχει καταστεί, όπως εύστοχα αναφέρει η Επιτροπή για την Προστασία των Δημοσιογράφων (CPJ), μια ΜΚΟ με έδρα τη Νέα Υόρκη, «ο κορυφαίος δεσμοφύλακας δημοσιογράφων σε όλον τον κόσμο». Οσοι από αυτούς έχουν παραπεμφθεί σε δίκη, δεν έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν τους δικηγόρους τους και πολλές φορές δεν έχουν καν πρόσβαση σε νομική εκπροσώπηση. Στην πλειονότητά τους οι δίκες πραγματοποιούνται κλεισμένων των θυρών, διαρκούν μόνο πέντε έως επτά λεπτά, ενώ σε αρκετούς επιβάλλονται εξαιρετικά βαριές ποινές.

Η Γιάλντα Μοαϊερί, η πρώτη γυναίκα δημοσιογράφος που συνελήφθη τον περασμένο Σεπτέμβριο στην Τεχεράνη, καταδικάστηκε σε έξι χρόνια κάθειρξης, ακολουθούμενη από διετή απαγόρευση εξόδου από τη χώρα, απαγόρευση χρήσης μέσων κοινωνικής δικτύωσης και smartphone αλλά και τριετή απαγόρευση εργασίας ως δημοσιογράφος. Το αδίκημά της; Τραβούσε φωτογραφίες στη διάρκεια των διαδηλώσεων. Οσο για τη διαβόητη Αστυνομία των Ηθών που καταργήθηκε; Τη θέση της – λένε πληροφορίες – πήραν νέα μέσα επιβολής του νόμου. Το υπουργείο που εποπτεύει το εν λόγω Σώμα δεν έχει προχωρήσει στο παραμικρό σχόλιο μέχρι σήμερα, όμως σε αρκετές ιρανικές πόλεις υπάρχουν μαρτυρίες για συνεχιζόμενη δράση της. Η χρήση της μαντίλας εξακολου-

Επάνω: Οι μορφές του Αγιατολάχ Ρουχολάχ Χομείνι και του Αγιατολάχ Αλί Χαμενεΐ δεσπόζουν στους δρόμους της Τεχεράνης.
Κάτω: Προ ημερών ο ανώτατος ηγέτης του Ιράν Αγιατολάχ Αλί Χαμενεΐ συναντήθηκε με έφηβες μαθήτριες στην Τεχεράνη, ενώ οι διαμαρτυρίες σε όλη τη χώρα, έστω και σποραδικά, συνεχίζονται.

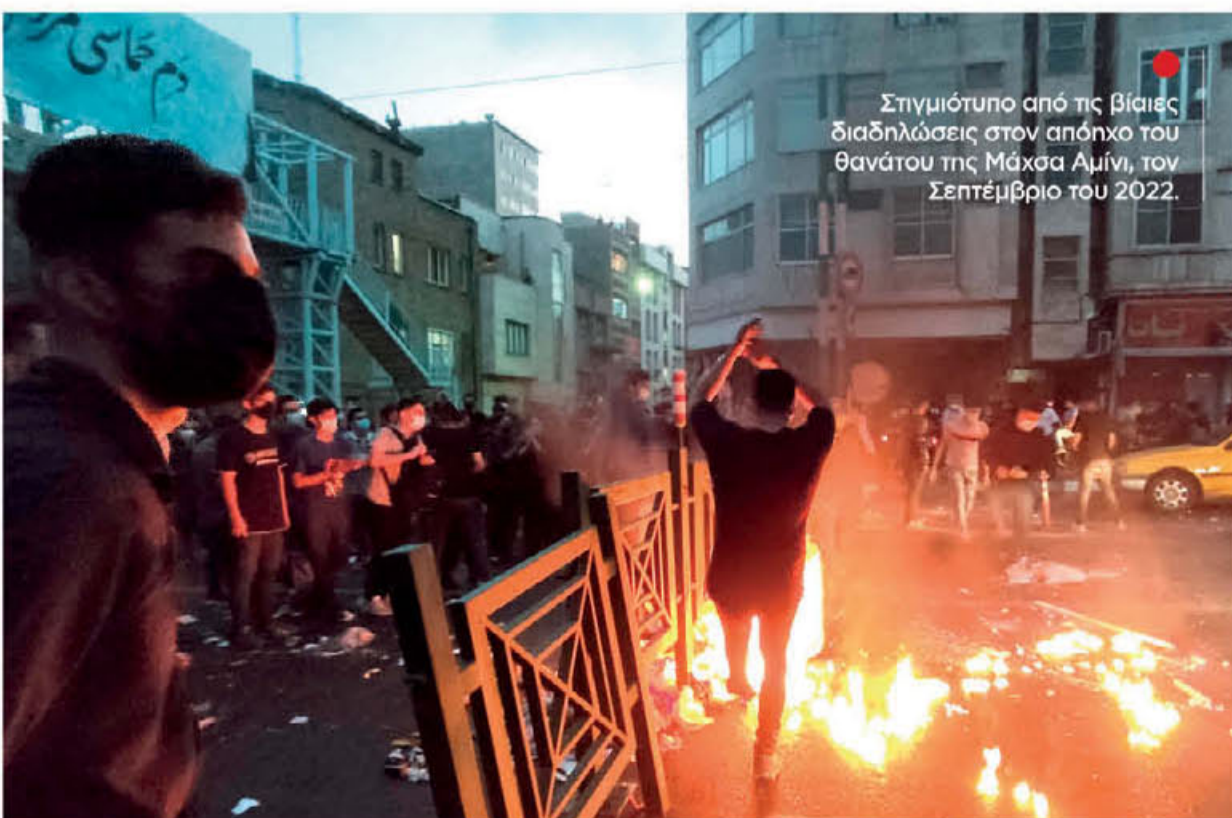

● **Επάνω:** Ο θάνατος της 22χρονης Μάσσα Αμίνι, που συνελήφθη και ξυλοκοπήθηκε άγρια από την Αστυνομία των Ηθών γιατί δεν φορούσε σωστά τη χιτζάμπ της, πυροδότησε τη μετωπική σύγκρουση χιλιάδων διαδηλωτών με τις ιρανικές Αρχές.
Κάτω: Διαδηλώτρια στο Λονδίνο σε συγκέντρωση συμπάραστασης στους νέους που έχουν κατακλύσει τους δρόμους του Ιράν.

«
Στους 500 και πλέον ανέρχονται οι νεκροί, μεταξύ των οποίων περισσότερα από 70 παιδιά, από τον περασμένο Σεπτέμβριο που ξεκίνησαν οι διαδηλώσεις, ενώ περισσότεροι από 19.600 διαδηλωτές βρίσκονται υπό κράτηση, τουλάχιστον 100 υπολογίζεται ότι είναι αντιμέτωποι με θανατική ποινή και τέσσερις εκτελέστηκαν τον περασμένο Ιανουάριο
»

θεί να είναι υποχρεωτική, αποτελεί άλλωστε ένα διαχρονικό σύμβολο επιβολής ισχύος και σε όσες δεν τη φορούν «επιβάλλεται» με άλλα μέσα, όπως αποβολή από το Πανεπιστήμιο ή το σχολείο, αναφέρει στο Twitter η γνωστή ιρανή δικηγόρος για τα ανθρώπινα δικαιώματα Σάντι Σαντρ με έδρα το Λονδίνο. Αλλά εκατομμύρια Ιρανές έχουν πάψει να ζουν με φόβο. Ή απλά τον αγνοούν. Επιλέγουν την ελευθερία τους, καίνε και πετούν τις χιτζάμπ, κάτι που πριν από λίγους μήνες τιμωρείτο με μαστίγωμα και φυλάκιση. Κυκλοφορούν στον δρόμο, στις δημόσιες υπηρεσίες, στις τράπεζες, στα καταστήματα με τα μαλλιά τους ακάλυπτα. Οργανώνονται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και δίνουν θάρρος η μία στην άλλη. Και παρά το γεγονός ότι το καθεστώς έχει απαγορεύσει πολλές σελίδες στο Διαδίκτυο ή έχει «κατεβάσει» πλατφόρμες μέσω κοινωνικής δικτύωσης, οι Ιρα-

νοί έχουν βρει τρόπους να ξεγλιστρούν από τη λογοκρισία με ειδικά λογισμικά και το VPN, ένα εικονικό ιδιωτικό δίκτυο που συνδέει απομακρυσμένες συσκευές μέσω Internet με ασφάλεια.

Από τον Κύρο Β' στον Σάχη και στους Φρουρούς της Επανάστασης

Πώς όμως αυτή η χώρα που κατά την αρχαιότητα κατείχε μυθικό πλούτο και ισχύ, ήταν λίκνο ενός απaráμιλλου πολιτισμού που ανάγεται στην 1η χιλιετία π.Χ. και παρουσίασε επιτεύγματα που επηρέασαν βαθιά τους λαούς της Ασίας, από την Ανατολική Μεσόγειο ως τη Βεγγάλη, περιήλθε στο απόλυτο σκοτάδι; Κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα η Περσία (το όνομα σε Ιράν άλλαξε επισήμως τη δεκαετία του 1930) βρίσκεται στο περιθώριο στην τάξη πραγμάτων που έχουν οικοδομήσει οι Ευρωπαίοι. Το χρονικό ορόσημο που θα τη φέρει στη σφαίρα επιρροής της

Επειτα από μια κολεξιόν πολύ διαφορετική από αυτές που συνηθίζει να παρουσιάζει στο κοινό της, η αγαπημένη σχεδιάστρια της Κέιτ Μίντλετον επέστρεψε στα κλασικά, κομψά, prerpy φορέματα με τα οποία έγινε γνωστή στον κόσμο της μόδας.

Από την κολεξιόν Alessandra Rich Resort 2023.

ΤΑ ΔΥΟ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ALESSANDRA RICH

Alessandra Rich
Ανοιξη/Καλοκαίρι 2023.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΤΙΑΝΑ ΚΑΡΤΣΑΓΚΟΥΑΗ

Ενα απλό μπλε, vintage φόρεμα με λευκά πουά και έντονο γιακά, που η Κέιτ Μίντλετον φόρεσε το 2018 στα 70ά γενέθλια του πεθερού της, βασιλιά Καρόλου Γ' - τότε πρίγκιπα της Ουαλίας -, είναι, έως τώρα, η πιο αναγνωρίσιμη δημιουργία της Αλεσάντρα Ριτς. Το φόρεμα, για το design του οποίου η σχεδιάστρια, όπως έχει δηλώσει, εμπνεύστηκε από τη διάσημη φωτογραφία του Αλφρεντ Αϊζενσταϊν (1945) που έδειχνε έναν αμερικανό ναύτη να φιλάει μια άγνωστή του νεαρή νοσοκόμα στην Times Square της Νέας Υόρκης, έγινε sold out αμέσως μετά την εμφάνιση της πριγκίπισσας της Ουαλίας. Έχει φορεθεί και από άλλες διασημότητες, όπως η Σάρα Τζέσικα Πάρκερ, η οποία του έδωσε ένα εντελώς διαφορετικό, δικό της στυλ, ενώ το design του έχουν αντιγράψει κατά κόρον αμέτρητοι σχεδιαστές. Το ίδιο έχει συμβεί και με τα άλλα - αρκετά - φορέματα Alessandra Rich που η Κέιτ Μίντλετον έχει φορέσει σε διάφορα επίσημα events. Αλλωστε, η σχεδιάστρια έχει χαρακτηρίσει τον εαυτό της «royal watcher» (παρατηρητή των μελών της βασιλικής οικογένειας), δηλώνοντας μάλιστα στο παρελθόν ότι πολλές φορές έχει εμπνευστεί και από τα αξεχαστα looks της πριγκίπισσας Νταϊάνα. Και ενώ η συνεργασία της με τη Μίντλετον είναι μακράν η πιο επιτυχημένη από όλες, δεν είναι η μοναδική. Η ιταλικής καταγωγής σχεδιάστρια (γεννήθηκε στην περιοχή του Βένετο της Βόρειας Ιταλίας, πολύ κοντά στη Βενετία) έχει δει τα ρούχα της να κάνουν την εμφάνισή τους τόσο σε κόκκινα χαλιά και παγκόσμιες πρεμιέρες όσο και σε άλλες επίσημες εκδηλώσεις και γεγονότα, όπως στον Λευκό Οίκο, όταν η Σαμάνθα Κάμερον, σύζυγος του βρετανού πρώην πρωθυπουργού Ντέιβιντ Κάμερον, επέλεξε μια δική της δημιουργία για το επίσημο δείπνο που είχαν παραθέσει το 2012 ο τότε πρόεδρος των ΗΠΑ,

Μπαράκ Ομπάμα, με τη σύζυγό του Μισέλ. Αυτή ήταν και η πρώτη μεγάλη επιτυχία του brand της που είχε δημιουργηθεί μόλις δύο χρόνια νωρίτερα. Ακολούθησε η Μέριλ Στριπ, στις Χρυσές Σφαίρες του 2012, όταν έλαβε το βραβείο καλύτερης ερμηνείας για την ταινία «The Iron Lady» - μάλιστα τότε η σχεδιάστρια είχε πει ότι δεν γνώριζε πως η οσκαρική ηθοποιός τελικά θα φορούσε τη δική της τουαλέτα και από τη χαρά της όταν την είδε δεν μπόρεσε να κοιμηθεί καθόλου όλη νύχτα. Ρούχα της έχουν επίσης επιλέξει οι Μπιγιονσέ, Ριάνα, Πίπα Μίντλετον, Νταϊάν Κρούγκερ, Αμπιγκεϊλ Σπένσερ («Suits»), Τζέσικα Μπράουν Φίντλεϊ («Downton Abbey») κ.ά. Παρά τη μεγάλη και γρήγορη επιτυχία της όμως, η Αλεσάντρα Ριτς, η οποία ζει

Alessandra Rich
Ανοιξη/Καλοκαίρι
2023.

Από την εφηβεία της, η Αλεσάντρα Ριτς έφτιαχνε κάποια από τα ρούχα που φορούσε, ενώ σχεδίασε μόνη της το νυφικό της. Ουσιαστικά αυτό ήταν και το έναυσμα για να ασχοληθεί πιο σοβαρά με τη μόδα

● Η Κέιτ Μίντλετον, με φόρεμα Alessandra Rich, φωτογραφίζεται με τον πρίγκιπα Γουίλιαμ στο Royal Ascot το 2022.

NATIONAL BOARD
of REVIEW

Alessandra Rich
Ανοιξη/Καλοκαίρι
2023.

● Η ηθοποιός Σιένα Μίλερ επέλεξε δημιουργία Alessandra Rich για γκαλά στο Cipriani της Νέας Υόρκης που πραγματοποιήθηκε στις αρχές Ιανουαρίου.

και δραστηριοποιείται στο Λονδίνο, δεν ήθελε από μικρή να γίνει σχεδιάστρια, ούτε έχει σπουδάσει το αντικείμενο. Μάλιστα, έχει περάσει από αρκετά άλλα επαγγέλματα μέχρι να καταλήξει τελικά στο fashion design και στο λανσάρισμα του brand της μετά την ηλικία των 40 – έχει μάλιστα πει γι' αυτό ότι αν εκείνη τα κατάφερε τελικά να επιτύχει, τότε όλοι μπορούν να επιτύχουν σε αυτό που θέλουν στη ζωή. Προηγουμένως είχε κάνει άλλα πράγματα στη ζωή της, όπως το να βοηθάει με τις επιχειρήσεις του συζύγου της, ο οποίος είναι τρίτης γενιάς art dealer – τώρα εργάζεται εκείνος για το brand της, στο κομμάτι της επικοινωνίας και του marketing –, ενώ αργότερα εργαζόταν στον κτηματομεσιτικό τομέα. Από την εφηβεία της, όμως, έφτιαχνε

κάποια από τα ρούχα που φορούσε, ενώ σχεδίασε μόνη της το νυφικό της. Ουσιαστικά αυτό ήταν και το έναυσμα για να ασχοληθεί πιο σοβαρά με το αντικείμενο. Όταν αποφάσισε τελικά να αφήσει τις άλλες δραστηριότητές της και να αφοσιωθεί εξ ολοκλήρου στη μόδα, εξαιτίας της απειρίας της χρειάστηκε οκτώ μήνες για να ολοκληρώσει 10 κομμάτια από την πρώτη της συλλογή. Αξίζει όμως τον κόπο, γιατί κατόρθωσε μεριάς να κάνει αίσθηση. Με τόλμη και αποφασιστικότητα – άλλωστε είχε εμπειρία από τον επιχειρηματικό κόσμο και ήξερε να πουλάει τον εαυτό της και τα προϊόντα της –, απευθύνθηκε στο θρυλικό πολυκατάστημα Harrod's του Λονδίνου και οι υπεύθυνοι την εμπιστεύθηκαν, αγοράζοντας την πρώτη της συλλογή.

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΠΟ ΤΟ ΠΟΛΥ ΜΑΚΡΙΝΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Οι καλύβες των ιθαγενών της Αφρικής, τα υπόσκαφα της Τυνησίας και οι σκηνές των νομάδων ως διαχρονικές, eco-friendly κατοικίες.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΒΙΩ

Πολλά χρόνια, πολλές δεκαετίες, πολλούς αιώνες προτού εμείς αρχίσουμε να συζητάμε για την κατασκευή φιλικών προς το περιβάλλον κατοικιών – τις οποίες τις περισσότερες φορές και ακριβοπληρώνουμε – οι πρόγονοί μας είχαν κατά κάποιον τρόπο κάνει τη βιώσιμη (eco-friendly) αρχιτεκτονική πράξη με τους πιο απλούς αλλά και ευφάνταστους την ίδια στιγμή τρόπους. Κατασκευάζοντας τα σπίτια τους με μεθόδους που φαντάζουν ακόμα και σήμερα πρωτοποριακές και χρησιμοποιώντας αποκλειστικά πράσινα, ακατέργαστα υλικά. Ζώντας μέσα στη φύση, χωρίς απαραίτητα να της επιβάλλονται καταστρέφοντας τα πάντα γύρω τους (όπως συνηθίζουμε να κάνουμε εμείς), αλλά απολαμβάνοντας τα δώρα της, τα οποία εξάλλου τους ήταν απολύτως απαραίτητα για την επιβίωσή τους. Οι πέτρινες καλύβες της Αφρικής, οι τέντες των νομάδων, τα ιγκλού των Εσκιμώων και οι δαιδαλώδεις ενίοτε σπηλιές των τρωγλοδυτών σε διάφορες περιοχές του κόσμου είναι μερικές από τις ταπεινές και ευφρείς την ίδια στιγμή κατασκευές που φιλοξένησαν (ορισμένες φιλοξενούν ακόμη) τις ζωές και τα όνειρα σκληρά εργαζόμενων και δοκιμαζόμενων ανθρώπων. Ανθρώπων που έζησαν σε συνθήκες στέρησης, φτώχειας και μόχθου που μοιάζουν εξωπραγματικές για τον σε μεγάλο βαθμό καλομαθημένο Ευρωπαίο του 21ου αιώνα και που ο αγώνας τους για την επιβίωση αποτυπώνεται με τρόπο μοναδικό στα σπίτια που άφησαν πίσω τους. Σε κατοικίες μοναδικής λιτότητας αλλά και αισθητικής που παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον. Μερικές από αυτές επισκεπτόμαστε σήμερα.

Ο υπόγειος κόσμος της Ματμάτα

Για τους φίλους του «Star Wars» μπορεί το όλο σκηνικό κάτι να θυμίζει, καθώς εκεί, στον υπόγειο οικισμό της Ματμάτα, ο Τζορτζ Λούκας έχει γυρίσει σκηνές της κινηματογραφικής saga. Ήταν

μια από τις πρώτες φορές που η κάμερα μπήκε στο παράξενο χωριό της Νότιας Τυνησίας, σε ένα μέρος όπου εδώ και αιώνες οι κάτοικοι (απόγονοι της φυλής των Βερβέρων) ζουν σε σπίτια που βρίσκονται κάτω από την επιφάνεια της γης, σκαμμένα στον ψαμμίτη, που αποτελεί και το κύριο συστατικό του εδάφους της περιοχής. Η επιλογή, βεβαίως, δεν είναι τυχαία: Με αυτόν τον τρόπο οι ντόπιοι κρύβονταν από τους εισβολείς Αιγυπτίους. Ετσι όμως προστατεύονταν και από τις πολύ υψηλές θερμοκρασίες

που αναπτύσσονται τους καλοκαιρινούς μήνες αλλά και από το ψύχος και τους θυελλώδεις ανέμους του χειμώνα. Στα υπόσκαφα δωμάτια η θερμοκρασία διατηρείται σχεδόν όλον τον χρόνο στους 17-18°C, ενώ οι υπόσκαφες αυλές με τα μεγάλα ανοίγματα στον ουρανό επιτρέπουν στον ήλιο να φωτίσει τα μπροστινά, τουλάχιστον, δωμάτια. Σήμερα η Ματμάτα αποτελεί δημοφιλή τουριστικό προορισμό και ορισμένα από τα σπίτια της έχουν μετατραπεί σε ξενοδοχεία. Υπόσκαφα σπίτια βρίσκουμε βεβαίως

και σε άλλες περιοχές του κόσμου, όπως στην Καπαδοκία αλλά και στην Κούμπερ Πίντα της Νότιας Αυστραλίας, εκεί όπου οι ανθρακωρύχοι έφτιαξαν μια ολόκληρη πόλη κάτω από τη γη για να προστατευτούν από τη ζέστη που τους μήνες του θέρους μπορεί ακόμα και να ξεπεράσει τους 50°C.

Χονάι: από ξύλο και φοίνικα

Παραδοσιακά σπίτια των ιθαγενών Νιάνι που ζουν στην ορεινή κοινότητα της Παπούα της Ινδονησίας, τα χονάι είναι χειροποίητα, κατασκευασμένα από σανίδες ξύλου και σκεπασμένα με φύλλα φοίνικα, τα οποία δημιουργούν μια χαριτωμένη κωνική στέγη. Το εσωτερικό τους είναι καλυμμένο με υφαντό μπαμπού, υλικό το οποίο λειτουργεί ως μόνωση. Έχουν μια μικρή πόρτα, δεν έχουν όμως παράθυρα. Η διάμετρός τους ξεκινάει από τα τέσσερα και φτάνει το πολύ τα έξι μέτρα, αλλά παρά το μικρό μέγεθός τους μπορούν να φιλο-

Στρογγυλά, με σκεπές θολωτές, με μία μόνο είσοδο και χωρίς παράθυρα, τα ξύλινα χονάι της Ινδονησίας (επάνω) και τα κατασκευασμένα από πάγο ιγκλού της Γροιλανδίας (αριστερά) δημιουργούσαν στο εσωτερικό τους τον προστατευμένο από τις ακραίες κλιματικές συνθήκες χώρο όπου οι ιθαγενείς και οι οικογένειές τους περνούσαν πολλές ώρες της ημέρας.

Υπόγειες αυλές και γύρω τους υπόσκαφα δωμάτια: Η Ματμάτα της Νότιας Τυνησίας αναπτύχθηκε σαν «μυρμηγκοφωλιά» που προστάτευε τους κατοίκους της από τη ζέστη και που τα παμπάλαια χρόνια τούς έκρυβε και από τα μάτια των εισβολέων.

Κολλημένη η μία στον άλλη και πολλές εξ αυτών σκαλισμένες, πίσω από τον τοίχο της πρόσοψης, μέσα στον βράχο, οι κατοικίες της Ματέρα αποτελούν σήμερα ένα από τα μεγαλύτερα τουριστικά αξιοθέατα της Νότιας Ιταλίας.

Ξενούν ακόμα και δεκαμελείς οικογένειες. Έχουν ύψος περίπου δύομισι μέτρα και αποτελούνται συχνά από δύο ορόφους (!). Στη μέση του σπιτιού βρίσκεται η εστία με τη φωτιά. Ενίοτε μια οικογένεια μοιράζεται δύο-τρία χονάι, καθένα εκ των οποίων έχει διαφορετική χρησιμότητα: στο ένα αναπαύονται, το άλλο είναι η τραπεζαρία και στο τρίτο στεγάζονται τα οικόσιτα ζώα. Δεν υπάρχουν έπιπλα, παρά μόνο κρεβάτια φτιαγμένα κυρίως από ξηρό χόρτο. Τα χονάι είναι κατασκευασμένα για να προστατεύουν τους κατοίκους τους από την υγρασία και το ψύχος που έχουν συχνά τα βουνά της Παπούα. Ωστόσο (γιατί έχουν και τα eco-friendly σπίτια τα προβλήματά τους) η έλλειψη παραθύρων δημιουργούσε αναπνευστικά προβλήματα σε πολλούς ενοικιαστές τους, καθώς ο καπνός από το τζάκι συσσωρευόταν μέσα στο σπίτι. Παρά τις προσπάθειες της κυβέρνησης, το 1970, να πείσει τους Ντάνι να προτιμήσουν πιο σύγχρονα σπίτια, εκείνοι βρήκαν τις κατοικίες που τους προσφέρθηκαν πολύ ζεστές κατά τη διάρκεια της ημέρας και πολύ κρύες κατά τη διάρκεια της νύχτας, και επέστρεψαν στα χονάι τους! Η δύναμη της συνήθειας! Και των παραδόσεων.

Ιγκλού: αρχιτεκτονική στο χιόνι

Χτισμένα με τρόπο επιδέξιο από μονωτικό, συμπίεσμένο χιόνι, τα ιγκλού μοιάζουν κατασκευές ανιφαντικές: αν και παγωμένα, κρατούν τους ενοίκους τους ζεστούς, εμποδίζοντας τους δυνατούς ανέμους να εισχωρήσουν στο εσωτερικό τους. Το οποίο εσωτερικό θερμαίνεται από μια μικρή φωτιά αλλά και με τη βοήθεια των δερμάτων φάλαινας ή άλλων ζώων που θήρευαν παραδοσιακά οι ιθαγενείς. Ετσι, ακόμα και αν έξω επικρατούν θερμοκρασίες χαμηλότερες ακόμα και από τους -40°C, στο εσωτερικό ενός ιγκλού η θερμοκρασία μπορεί να φτάσει και τους 15°C. Από άποψη τεχνικής, τα μικροσκοπικά αυτά σπίτια (που κάθε καλοκαίρι λιώνουν) χτίζονται από μεγάλα ορθογώνια κομμάτια παγωμένου χιονιού τα

οποία τοποθετούνται κυκλικά με τρόπο ώστε τελικά στην κορυφή να σχηματίζεται ένας τέλειος θόλος. Τα όποια σημαία επαφής ανάμεσα στα τούβλα από χιόνι γεμίζονται επίσης με χιόνι. Συνδεδεμένα με την ιστορία και τον πολιτισμό των Εσκιμώων Ινουίτ, έχουν χρησιμοποιηθεί στη Γη του Μπάφιν και σε άλλες παγωμένες περιοχές του Καναδά, καθώς και στη Γροιλανδία.

Οι τρωγλοδύτες της Ματέρα

Προστατεύεται από την UNESCO ως πολιτιστική κληρονομιά της ανθρωπότητας. Η εικόνα της, η εικόνα μιας πόλης όπου ανθεί ο τουρισμός, δεν έχει καμία σχέση με αυτό που αντίκριζε ο επισκέπτης στο παρελθόν. Η σκαλισμένη στην πέτρα Ματέρα ήταν βυθισμένη στη φτώχεια και στην εξαθλίωση. Ήταν την ίδια στιγμή μια πόλη από τις πιο ιδιαίτερες στην Ευρώπη και στον κόσμο ολόκληρο: τα σπίτια στις δύο μεγάλες κεντρικές συνοικίες της, στο Σάσο Καβεόζο (προέρχεται από τη λατινική λέξη cavea που σημαίνει σπηλιά) και στο Σάσο Μπαριζάνο, ήταν χτισμένα μέσα σε σπηλιές, κάτω από τη γη, για να προστατεύουν τους κατοίκους τους από το κρύο του χειμώνα και από τη ζέση του καλοκαιριού. Εκεί μέσα ζούσαν εκατοντάδες οικογένειες μαζί με τα ζώα τους, υπό άθλιες συνθήκες υγιεινής. Το 1952 η ιταλική κυβέρνηση μετέφερε 15.000 από αυτούς τους κατοίκους σε καινούργια σπίτια. Τα ήδη ρημαγμένα υπόσκαφα άρχισαν να καταρρέουν. Ευτυχώς, όμως, η κυβέρνηση, επανεξετάζοντας το «πρόβλημα» Ματέρα και αντιλαμβάνομενη τη μοναδικότητά της, αποφάσισε να παραχωρήσει τα υπόγεια σπίτια σε ιδιώτες που θα τα επισκεύαζαν και θα τα αναδείκνυαν. Όπως και έγινε. Το ένα μετά το άλλο τα σασί, όπως τα αποκαλούν, όχι απλώς πήραν την αρχική μορφή τους αλλά έγιναν και πιο όμορφα από ό,τι ήταν. Σήμερα, την εποχή που ακόμα και ο Τζέιμς Μποντ έφτασε στη Ματέρα (όπου γυρίστηκαν σκηνές από την τελευταία του περιπέτεια, «No Time to Die», με τον Ντιανιέλ Κρεγκ), η πόλη, ανακαινισμένη και περιποιημένη, λάμπει από τη μοναδική ομορφιά της.